

ประเด็น ยุทธศาสตร์ ฉบับที่ A42	1 ก.ย. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น ยุทธศาสตร์ กัมพูชา	ไทย-กัมพูชา: สงครามข้อมูลข่าวสารในโลกดิจิทัล บทเรียนสำคัญสำหรับประเทศไทยในยุคความมั่นคงไร้พรมแดน	
ประเด็นสำคัญ	- กัมพูชาชิงปากร่องเรื่องเล่า - บทเรียนจากสงครามข้อมูลข่าวสาร - ไทยควรปรับตัวอย่างไร - มิติใหม่: ความมั่นคงในโลกดิจิทัล	



เมื่อเกิดการปะทะกันระหว่างกองทัพของไทยและกัมพูชาเมื่อเร็ว ๆ นี้ ไม่มีใครสงสัยเลยว่าฝ่ายไทยได้เปรียบทางการทหารมากกว่า หากดูจากทรัพยากรและงบประมาณทางทหาร แต่เมื่อดูบทบาทการอธิบายความขัดแย้งที่เกิดขึ้นต่อนานาชาติ รัฐบาลไทยกลับถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางว่าตามหลังอีกฝ่ายอยู่เสมอ ซึ่งสมรภูมิข้อมูลข่าวสารครั้งนี้ และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแนวรบด้านนี้ จะส่งผลกระทบอย่างไรต่อการต่อสู้ของแต่ละฝ่ายบนเวทีโลก สิ่งที่จะท่อนชัดคือ สมรภูมิข้อมูลข่าวสาร (information battlefield) ฝ่ายไทยกลับตกเป็นรองอย่างเห็นได้ชัด

กัมพูชาชิงปากร่องเรื่องเล่า

กัมพูชาสามารถสื่อสารกับสังคมโลกได้อย่างรวดเร็วและมีเอกภาพ ผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียอย่างเพจนายกรัฐมนตรี เพจสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และสำนักโฆษกรัฐบาล ที่ทำงานเสมือน “ศูนย์บัญชาการข่าวสาร” ส่งข้อความสั้น ชัดเจน และสองภาษาออกไปทันที เช่น การประกาศว่า “ไทยคือผู้รุกราน” ทำให้ภาพลักษณ์ของกัมพูชาใน

สายตานานาชาติดูเป็นฝ่ายป้องกันตนเอง ตรงกันข้าม ฝ่ายไทยกลับมีช่องทางข้อมูลกระจาย หน่วยงานหลายแห่งให้ข่าวไม่สอดคล้องกัน ทั้งกองทัพ ศบ.ทก. และหน่วยราชการอื่น ๆ ส่งผลให้เสียโอกาสในการสื่อสารเชิงรุก

วันที่ 24 ก.ค. เป็นวันแรกที่เกิดการปะทะบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาตั้งแต่ช่วงเช้า ทั้งไทยและกัมพูชาต่างฝ่ายต่างอ้างว่าอีกฝ่ายเปิดฉากยิงก่อน และในเวลาประมาณ 09.00 น. พล.ท.หญิง มาลี โสเจียตา โฆษกกระทรวงกลาโหมของกัมพูชาแถลงการณ์ผ่านสื่อของสำนักโฆษกของสำนักรัฐมนตรีกัมพูชาโดยทันทีว่า "ไทยเปิดฉากยิงก่อน" ทำให้ประเทศกัมพูชาต้องปกป้องเขตอำนาจอธิปไตยโดยทันที พร้อมกับชี้ว่า "ไทยคือผู้รุกราน" และทยอยออกแถลงการณ์สองภาษาตามมาทันที

การเผยแพร่ข้อมูลทางการของกัมพูชาที่สื่อนานาชาติสามารถติดตามได้นั้นเป็นที่ทราบกันดีว่าหลัก ๆ คือเพจเฟซบุ๊กของสมเด็จจุน มาเนต นายกรัฐมนตรี, สมเด็จจุน เซน ประธานวุฒิสภา, และสำนักโฆษกคณะรัฐมนตรีของกัมพูชา ซึ่งเพจหลังสุดยังทำช่องทางสื่อสารผ่าน messenger channel ของเพจบุ๊ก ยิ่งเนื้อหาตรงไปยังผู้ติดตามได้ทันที ตั้งแต่เกิดเหตุปะทะบริเวณชายแดนเหนือพื้นที่พิพาทหลายจุด ผู้ส่งสารหลักของฝ่ายกัมพูชาอยู่ที่เพจเฟซบุ๊กของสำนักโฆษกคณะรัฐมนตรี ขณะที่ของไทยนั้นตรงกันข้าม เพราะท่อของข้อมูลข่าวสารจัดกระจายอยู่ในหลายหน่วยงาน

ย้อนกลับไปช่วงกลางเดือน มิ.ย. นายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร มีคำสั่งแต่งตั้งศูนย์เฉพาะกิจบริหารสถานการณ์บริเวณชายแดนไทย - กัมพูชา (ศบ.ทก.) เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเป็นภาษาไทยและอังกฤษ โดยศูนย์ดังกล่าวประกอบไปด้วยกระทรวงกลาโหม, ผู้นำ 4 เหล่าทัพ, กระทรวงมหาดไทย, สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.), กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.), กระทรวงการต่างประเทศ, กระทรวงพาณิชย์, กระทรวงแรงงาน, และอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

บทเรียนจากสงครามข้อมูลข่าวสาร

ปรากฏการณ์นี้สะท้อนว่า การทำสงครามยุคใหม่ไม่ได้แข่งกันที่อาวุธเพียงอย่างเดียว แต่แข่งกันที่ “เรื่องเล่า” และความน่าเชื่อถือในสายตานานาชาติใครสื่อสารได้ก่อน ชัดเจน และสอดคล้องกันมากกว่า มักจะได้เปรียบแม้ในภาวะที่ข้อเท็จจริงยังไม่ชัด

กรณีนี้ยังชี้ให้เห็นว่า กัมพูชามีการใช้ ข่าวปลอม (fake news) และการสร้างวาทกรรมทางอารมณ์ เช่น การกล่าวหาว่าไทยใช้สารเคมี หรือการบิดเบือนเหตุการณ์โจมตีพลเรือน แม้ข้อเท็จจริงพิสูจน์ได้ภายหลัง แต่เรื่องเล่ากลับถูกจดจำในระดับสากลไปแล้ว



ไทยควรปรับตัวอย่างไร

ผู้เชี่ยวชาญด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเสนอว่า ไทยยังมีโอกาส “แก้เกม” หากสามารถกำหนดทิศทางการสื่อสารที่ชัดเจนว่าจะเน้น ตอบโต้บนเวทีนานาชาติ หรือมุ่ง ต่อสู้ในโซเชียลมีเดีย โดยต้องเลือกและทำอย่างเป็นเอกภาพ ไม่ใช่กระจายไปทุกทางจนขาดพลัง

ที่สำคัญ ไทยควรเรียนรู้ว่า การสื่อสารด้านความมั่นคงไม่ใช่ภารกิจของกองทัพเพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาล หน่วยงานการทูต และสังคมพลเมือง เพื่อสร้าง “เสียงเดียวกัน” (One Voice Policy) ในระดับชาติ

มิติใหม่: ความมั่นคงในโลกดิจิทัล

สงครามข้อมูลข่าวสารไม่ใช่เรื่องไกลตัวอีกต่อไป เพราะในยุคดิจิทัล ข้อมูลข่าวสารสามารถกลายเป็น “อาวุธ” ที่สร้างแรงกดดันต่อรัฐบาล กระทบเศรษฐกิจ และบั่นทอนความเชื่อมั่นของประชาชนได้พอ ๆ กับการโจมตีทางทหาร

ดังนั้น การลงทุนใน โครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Communication) การใช้เทคโนโลยี AI วิเคราะห์ข่าวปลอม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสื่อมวลชนและประชาชน จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อความมั่นคงของชาติในระยะยาว



สงครามข้อมูลข่าวสารระหว่างไทย-กัมพูชาเป็นบทเรียนสำคัญที่บอกเราว่า “การชนะในสนามรบไม่ได้หมายถึงการชนะในสายตาโลก” ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนา ศักยภาพด้านการสื่อสารระดับชาติ ให้ทันกับยุคดิจิทัล เพื่อรักษาภาพลักษณ์ ผลประโยชน์ และความมั่นคงของชาติในโลกที่ความจริงอาจถูกบดบังด้วย “เรื่องเล่า” ที่แพร่กระจายเร็วกว่า

พ.อ.สุเทพ ยั่งยืน

อจ.อก.สมย.วทบ.

อ้างอิง

1. <https://www.bbc.com/thai/articles/cvgn9vln435o>
2. <https://www.tnnthailand.com/tnnexclusive/206963/>
3. United Nations. (2022). Trends in Information Operations and International Security. New York: UN Office for Disarmament Affairs.
4. กระทรวงการต่างประเทศ. (2567). รายงานการสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง. กรุงเทพฯ: กรมสารนิเทศ.